

LASTENKULTTUURIN HALLITUSOHJELMATAVOITTEET

Taide ja kulttuuri kuuluvat lapsille ja nuorille – ne tukevat heidän kasvuaan, oppimistaan ja kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Suomessa on osaava ja innostunut lastenkulttuurin toimijakenttä, joka tuottaa taide- ja kulttuuripalveluita lapsille ja yhdessä lasten kanssa. Lastenkulttuurin kautta vahvistuva kulttuurinen osallisuus on investointi lasten kykyyn toimia aktiivisina kansalaisina yhteiskunnassa läpi elämän.

Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla oikeus taiteen tekemiseen ja kokemiseen asuinpaikkaan ja perheen varallisuuteen katsomatta. Tämä oikeus on kiinni aikuisten teoista. Taidekasvatus kehittää luovaa ja kriittistä ajattelua sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä taidot ja luovat kyvyt ovat avaimia monenlaisten kestävään yhteiskuntaan liittyvien haasteiden ratkaisemiseen niin tänään kuin tulevaisuudessa.

Pomppulinna ei riitä! – Lapsilla on oikeus laadukkaaseen ja taiteellisesti korkeatasoiseen lastenkulttuuriin

Valtio on sitoutunut kansainväliseen YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 31. artiklaan, jolla taataan kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertainen oikeus osallistua kulttuuritoimintaan ja taiteisiin. Näitä ei voi kuitata pomppulinnoilla ja kasvomaalauksilla. Ammattimaista kulttuuria lapsille tarjoavat esimerkiksi lastenkulttuurikeskukset, taiteen perusopetus, museot, teatterit, orkesterit, kirjastot ja kiertävät taiteilijat.

Toimenpiteet

1 Lastenkulttuurin rahoitus nostettava 6,5 miljoonaan euroon

Esitämme hallitusohjelmaan lastenkulttuurin lisärahoitusta, joka jakautuu seuraaviin toimenpiteisiin:

1.1. Lastenkulttuurin yleisavustukset 3,36 M€

Valtion yleisavustus Suomessa toimiville lastenkulttuurikeskuksille, Suomen lastenkulttuurikeskusten liitolle, Suomen taide- ja kulttuurikasvatuksen observatorion toimintaan sekä lasten kulttuuritapahtumien tuottajille on vuosittain alle 2 M€. Koska avustuksen piiriin on otettu jo usean vuoden ajan uusia toimijoita avustuksen pysyessä samana, ovat kaikkien toimijoiden resurssit pienentyneet. Pienet määrärahat tarkoittavat vähemmän taide- ja kulttuuripalveluja lapsille niin päiväkotij- ja koulupäivän aikana kuin niiden jälkeen. Syrjäseuduilla lastenkulttuurin tilanne on erityisen heikko.

Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana ja koko toimialan kehittäjänä on kasvanut merkittävästi viime vuosina, ja yleisavustus on toimintaan nähden liian pieni. Liiton toiminnan kannalta merkittävällä, mutta valtion budjettiin suhteutettuna pienellä, 40 000 €:n vuotuisella korotuksella liitto saa valtakunnalliseen viestintään tarvitsemaansa resurssia.

1.2. Lastenkulttuurin hankkeet ja tapahtumat: 2,02M€

Lastenkulttuurin kehittämishankkeille on aina kysyntää, mutta hankerahoitus ei voi olla alaan kohdistettujen resurssien lähtökohta. Lastenkulttuurin innovaatioille ja muulle kehittämistyölle tarvitaan resurssia, ja alalla toimii lukuisia jo rakastetuiksi perinteiksi muodostuneita lastenkulttuurifestivaaleja ja muita tapahtumia, joiden rahoitusta tulee jatkaa.

1.3. Kulttuurikasvatussuunnitelmien kehittämisohjelma 2023–2033: 1 M€

Kulttuurikasvatussuunnitelma tekee koulun ja varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksesta tavoitteellista ja yhdenvertaista. Suunnitelma tutustuttaa lapset ja nuoret oman lähialueen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön sekä tukee paikallisten taiteilijoiden ja taidelaitosten työtä. Kulttuurikasvatussuunnitelmat tukevat myös koulujen opetussuunnitelmia sekä kansallista lukutaitostrategiaa.

Suomen tulee ottaa mallia niistä Euroopan maista, joissa kulttuurikasvatussuunnitelmia edistetään omalla ohjelmalla (Norja, Portugali, Latvia). Näissä maissa on nähty kulttuurikasvatuksen merkitys lasten oppimisen tukemisessa ja osallisuuden rakentamisessa. Resurssia vaaditaan kulttuurikasvatussuunnitelmien järjestelmällisen kehitystyön lisäksi sopeuttamaan niitä uudistuviin opetussuunnitelmiin.

1.4. Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 120 000 €

Lastenkulttuurille tarvitaan lastenkulttuuripoliittinen ohjelma turvaamaan pitkäjänteistä kehittämistä. Edellinen ohjelmaehdotus on vuodelta 2014, ja se tulee nyt päivittää vastaamaan 2020-luvun tarpeita. Kunnat tarvitsevat yhteisiä linjauksia lastenkulttuurin toteuttamiseksi sekä toiminnan seuraamiseksi. Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma tukee lapsistrategiaa, josta puuttuvat kulttuuri- ja taidesisällöt.

Lastenkulttuuripoliittisen ohjelman tekoon ja alan tilastoinnin toimenpiteisiin Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton koordinoimana esitämme 30 000 €:n vuotuisen toimintabudjetin.

Liitto esittää, että lastenkulttuurin vuotuinen lisäresurssi kohdistetaan seuraavasti:

	€	Hallituskausi
1. Lastenkulttuurin yleisavustukset	800 000	3 360 000€
2. Lastenkulttuurin hankkeet ja tapahtumat	505 000	2 020 000€
3. Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto:		
1.3. Kulttuurikasvatussuunnitelmien kehittämisohjelma	250 000	1 000 000€
1.4. Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma	30 000	120 000€
Yhteensä	1 625 000€	6 500 000€

2 Taidetestaajat pysyväksi osaksi suomalaista peruskoulua: 28 miljoonaa euroa (neljä lukuvuotta)

Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelma maksaa enimmillään 7 M€ / lukuvuosi. Tällä rahoituksella tarjotaan jokaiselle Suomen kahdeksaluokkalaiselle kaksi taide-elämystä matkoineen, ja he pääsevät tutustumaan sekä asuinmaakuntansa että pääkaupunkiseudun ensisijaisesti kansalliseen taidetarjontaan. Toiminnan rahoitusvastuun tulee siirtyä hallituskauden 2024–2028 aikana Suomen Kulttuurirahastolta ja Svenska kulturfondenilta kokonaan valtiolle.

Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelmassa kaikki Suomen kahdeksaluokkalaiset opettajineen pääsevät kokemaan ja arvioimaan korkealaatuista taidetta esimerkiksi teatteriin, taidemuseoon tai oopperaan. Vierailuja on viiden lukuvuoden aikana tehty jo lähes 500 000. Toiminta yhdistää suomalaisen peruskoulun sekä taidekentän – kaksi suomalaisen sivistyksen kivijalkaa sekä kansainvälisen Suomi-kuvan kirkkainta tähteä. Nuorten antamat taidearviot ovat kaikkien nähtävillä osoitteessa www.taidetestaajat.fi.

Taidetestaukseen on vuosien 2016–2022 aikana käytetty lähes 28 M€, josta noin 10 % on tullut valtiolta ja 90 % yksityisiltä säätiöiltä. Toiminnasta voi tulla pysyvä osa suomalaista peruskoulua ja taidekenttää vain, jos julkinen valta turvaa Taidetestaajien rahoituksen tuleviksi lukuvuosiksi.

3 Kulttuuri- ja taideharrastukset vahvemmin osaksi Harrastamisen Suomen mallia ja lasten elämää

Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oltava asuinpaikasta ja vanhempien tulotasosta riippumatta mahdollisuus harrastaa taidetta ja kulttuuria sekä osallistua lastenkulttuuritoimintaan kotikunnassaan. Harrastuksia on tarjottava yhdenvertaisesti ja saavutettavasti myös kasvukeskusten ulkopuolella sekä erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Koulupäivän yhteydessä tapahtuvan Harrastamisen Suomen mallin toimintaa tulee jatkaa ja sen koordinoitua tekevän yhteyspisteen roolia ja resurssia kasvattaa. Harrastustoimintaa järjestävien tahojen yhteistyö on tärkeää, jotta toiminta on tehokasta.

Esitämme Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton koordinoimalle Harrastamisen Suomen mallin yhteyspisteelle 1 M€:n toimintabudjettia hallituskaudelle rahoitettuna Harrastamisen Suomen mallin momentilta.

Mitä lapset ja nuoret saavat kun nämä toimenpiteet tulevat osaksi hallitusohjelmaa?

Esitetyillä resursseilla lastenkulttuurin toimijat voivat tarjota lapsille ja nuorille yhdenvertaisesti ja saavutettavasti taide- ja kulttuuripalveluja, kuten avointa perhetoimintaa, varhaiskasvatuksen ja koulupäivän aikana tapahtuvaa taidetoimintaa sekä erilaisia tapahtumia, työpajoja ja näyttelyitä. Koronan jälkihoidossa laadukkaaseen lastenkulttuuriin tulee panostaa enemmän kuin koskaan aikaisemmin, koska lasten ja nuorten tulevaisuus tehdään nyt.

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ja sen jäsenorganisaatiot tukevat KULTA ry:n hallitusohjelmataavoitteita: *Kulttuuri on yhteistä pääomaa – kulttuuribudjetti prosenttiin! ja Lapsilla on oikeus kulttuuriin tekijöinä ja kokijoina.*

Lisätietoja:

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ry
Toiminnanjohtaja
Aleksi Valta, p. 040 820 5425
aleksi.valta@lastenkulttuuri.fi

Suomen Lastenkulttuurikeskusten liitto on 36 lastenkulttuurikeskuksen ja lastenkulttuurin tuottajan keskusjärjestö, jonka toiminnan painopisteet ovat lastenkulttuuritoiminnan kehittämisessä ja verkoston koordinoinnissa. Liitto vahvistaa lastenkulttuurialan osaamista ja tunnettuutta valtakunnallisesti. Tavoitteena on tasa-arvoisen ja hyvinvointia tukevan lastenkulttuuritoiminnan kehittäminen kaikkialle maahan. Toimintamme arvot ovat laatu – lapsilähtöisyys – taide - yhdenvertaisuus. Liiton toimipiste sijaitsee Tampereella.